

Wederopbouw in Zuid-Afghanistan

A.T. Vermeij – kolonel der fuseliers

P.B. Soldaat – luitenant-kolonel luchtdoelartillerie*

Inleiding

Sinds begin 2006 levert Nederland een bijdrage aan het multinationale hoofdkwartier in het zuiden van Afghanistan. Gezien de ons gebleken onbekendheid van vele collegae in Nederland met de situatie in Zuid-Afghanistan (buiten de provincie Uruzgan) lijkt het ons nuttig onze ervaringen op schrift te stellen en aan het lezerspubliek van de *Militaire Spectator* aan te bieden.

Dit artikel bestaat uit een korte beschrijving van de taken van het *Regional Command South* (RC-S) dat voor het hele zuiden verantwoordelijk is. We gaan daarbij in op de internationale samenwerking en de operationele speerpunten.

Daarnaast geven we een inkijk in operatie Medusa; de grootste brigadeaanval uit de geschiedenis van NAVO. Ten slotte belichten we kort het optreden van Nederlanders in Uruzgan vanuit het perspectief van RC-S.

Dit artikel is gebaseerd op ervaringen van de auteurs toen zij ingebed waren in het door Canada geleide hoofd-

kwartier in de periode van juni tot eind oktober 2006. Op 1 november 2006 werd het commando over RC-S overgedragen aan de Nederlandse generaal-majoor Van Loon en de staf van de 43^e Gemechaniseerde Brigade.

Afghanistan

RC-S moet zijn opdracht uitvoeren in een moeilijke omgeving. Behalve de nationale, Nederlandse en internationale factoren van invloed is immers ook de Afghaanse context bepalend voor het succes van de operatie: de tribale maatschappij, het imago van de Afghaanse regering, opvattingen over corruptie, de Afghaanse cultuur en het gewapend verzet.

Tribale maatschappij

Het is van groot belang om inzicht te hebben in de verhoudingen tussen de vele bevolkingsgroepen en hun samenhang. Hiervoor is de steun van deskundigen noodzakelijk; dit kan worden zeker gesteld door middel van bijvoorbeeld een antropoloog of een betrouwbare tolk die tevens optreedt als cultureel adviseur.

Het op deze wijze onderkennen van oorzaken van conflicten tussen stammen en de redenen waarom bepaalde groepen hun steun geven aan de Taliban (of juist krijgen van) kan leiden

tot een geweldloze oplossing van conflicten.

Dit inzicht is ook echt noodzakelijk voor de (weder)opbouw, anders is er een risico dat projecten verkeerd worden toebedeeld, en dat levert meer kwaad op dan goed.

Imago van de regering

De Afghaanse regering heeft een groot imago probleem. Sinds circa 23 jaar heeft er geen reguliere centrale regering bestaan die iets voor de bevolking heeft betekend. Er is bovendien, zeker in de afgelegen landelijke gebieden (zoals in Zuid-Afghanistan), een natuurlijk wantrouwen tegen alles wat van 'buiten' komt.

De bevolking is vooral op het familie- en stamverband gericht, omdat men heeft geleerd om hierdoor te overleven. Het is derhalve van vitaal belang dat leden van de regering of hun vertegenwoordigers naar buiten treden. Dat zij ook de afgelegen gebieden bezoeken en daar belangstelling tonen, en vooral hun nut bewijzen, door bijvoorbeeld projecten te (laten) starten en dit breed uit te meten in de media.

Opvattingen over corruptie

Het Nederlandse (westerse) beeld van corruptie komt niet overeen met het Afghaanse beeld. Uiteraard is het laten verdwijnen van grote geldbedragen ook in Afghanistan fout, maar fa-

* A.T. Vermeij en P.B. Soldaat hebben van juni tot eind oktober 2006 respectievelijk gefunctioneerd als Plaatsvervangend commandant en Hoofd J5 van *Regional Command South ISAF* in Kandahar.

milieleden aan een goede baan helpen bijvoorbeeld, is een morele verplichting. Als iemand in Afghanistan een goede positie bereikt, is hem dat gelukt door de steun van de familie of de stam.

Daardoor heeft de betrokkene de morele verplichting om 'zijn supporters' ook vooruit te helpen. Dit soort informele netwerken (familie, stam) doorkruist alle formele hiërarchische bestuurslagen en andere structuren, hetgeen voor de Afghaanse regering complicerend en in ons (westerse) beeld problematisch is.

Cultuur

De voorbereidingen in Nederland op het functioneren in de Afghaanse maatschappij zijn uitstekend. Bovendien hebben Nederlandse militairen in het algemeen een meer dan gemiddeld (internationaal gezien) inlevingsvermogen en respect voor de in Afghanistan geldende waarden en normen.

Naast de door Defensie georganiseerde voorbereidingen, is het ook erg zinvol gebleken om wat boeken te lezen die inzicht verschaffen in het leven van alledag of het gedachtegoed van andersdenkenden, zoals *De vliegeraar*, *De boekhandelaar van Kabul* of de *Taliban* en andere in de leeswijzer van het NIMH aangegeven boeken.

Gewapend verzet

Er is in heel Afghanistan nog steeds gewapend verzet van de opstandelingen; vooral Taliban, maar ook HIG (*Hesb e-Islami Gulbuddin*) en Al Qaida. Het geweldsniveau in RC-S is nog steeds hoog. Onze ervaring is dat dit door bezoekers in beginsel wordt onderschat. Dagelijks zijn er in RC-S tussen de 10 en 20 *Significant Actions* die kunnen bestaan uit IED-aanslagen (*Improvised Explosive Devices*), hinderlagen, mortier- en raketaanvallen en zelfmoordaanslagen.

Het merendeel van deze aanvallen vond gedurende onze missie overigens buiten Uruzgan plaats en ook in de rest van Afghanistan was het gewelds-

Task Force Uruzgan, Tarin Kowt. Iedereen die het ziekenhuis wil bezoeken op momenten dat mensen van het PRT daar aanwezig zijn, wordt gefouilleerd (Foto AVDD, R. Frigge)

niveau niet zo hoog. Het verzet is afkomstig van de in 2001 door de Amerikanen verdreven fundamentalistische en repressieve Taliban, die zich vanuit hun zuidelijke 'heartland' blijven verzetten tegen de in hun ogen 'verderfelijke' westerse overheersing.

Door het hoge geweldsniveau is het dan ook lastig voor hulpverleningsorganisaties om buiten de beveiligde kampen te werken. De meesten op-

teren om in militair beveiligde konvoien mee te rijden en onder de bescherming van ISAF te werken.

Taken van 'Regional Command South'

De opdracht van RC-S is:

RC-S assists the Government of Afghanistan in building its capacity,

Het gebied van verantwoordelijkheid van RC-S beslaat ruim 220.000 vierkante kilometer

authority and influence by prioritising and synchronising reconstruction and development programs with security operations, with full engagement of ANSF, in order to set the conditions for a secure and stable Afghanistan.

Het gebied waar RC-S verantwoordelijk voor is, is zeer groot. Het gebied beslaat ruim 220.000 vierkante kilometer; de afstand noord-zuid is ongeveer 400 kilometer en oost-west 650 kilometer; ongeveer 5,5 keer Nederland. De 6 provincies tellen ongeveer 7 miljoen inwoners. De tijd die het overbruggen van een afstand vergt, is niet vergelijkbaar met Nederland en wordt vaak in uren uitgedrukt (door ons), of in dagreizen per kameel (door boeren) of in pakjes sigaretten (door vrachtwagenchauffeurs).

In de provincie Kandahar ligt de op een na belangrijkste stad van het land; Kandahar City, met circa 700.000 inwoners. Circa 20 kilometer zuid-oost van de stad ligt *Kandahar Airfield* (KAF) waar het hoofdkwartier van RC-S is gevestigd. Hiervandaan vinden heel veel vliegbewegingen van RC-S plaats.

KAF is bovendien het grootste logistieke steunpunt in velerlei opzichten.

Ook werken vanuit Kandahar de meeste hulpverleningsorganisaties: UNAMA (*UN Assistance Mission in Afghanistan*), *UN-agencies* en *Non-Governmental Organisations (NGO's)* en *International Organisations (IO's)*. In deze provincie werken verder een Canadees bataljon en *Provincial Reconstruction Team* (PRT) die vanaf 1 november zijn samengevoegd onder een kleine, Canadese brigadestaf.

In de provincie Helmand werken een Brits bataljon en PRT, ondersteund door een Deense verkenningseenheid en een Estlands pantserinfanteriepeloton. Ook zij werken onder één brigadecommando.

In de provincie Uruzgan werken, onder een centraal commando (de TF-U) een Nederlands bataljon en PRT, ondersteund door een Australische geniecompagnie met een eigen beveiligingscompagnie.

In de provincie Zabul werken een Roemeens bataljon en een Ameri-

kaans PRT, hier echter zonder een gemeenschappelijk hoofdkwartier. In de provinciehoofdstad Qalat is ook een UNAMA-bureau gevestigd.

Door ondervulling van de CJSOR (*Combined Joint Statement of Requirements*): dit is de binnen de NAVO overeengekomen organisatie en omvang van de troepenmacht) zijn in de provincies Nimroz, Day Kundi en langs de grens met Pakistan geen grote ISAF-eenheden aanwezig.

Verder wordt RC-S door het gehele gebied heen ondersteund door Amerikaanse en andere *special forces*-eenheden.

Het operatieplan

Het operatieplan van RC-S is erop gericht om via drie operatielijnen een toestand van veiligheid en rust te bereiken waarbij de Afghaanse overheid in staat is om normaal te regeren. Hiertoe werkt RC-S aan de veiligheid, de rust en de vrede in ons gebied, door het Afghaanse leger en de politie goed te trainen, een goede uitrusting te geven en samen met hen de orde te handhaven.

Hierbij is het noodzakelijk dat onze eenheden het Afghaanse leger en de politie steunen bij acties om de tegenstanders van de democratisch gekozen Afghaanse regering gevangen te nemen of uit te schakelen. Het gaat hierbij niet om politieke tegenstanders maar om terroristen, zoals Taliban, HIG en Al Qaida, die door te dreigen met (of het daadwerkelijk uitoefenen van) geweld, zoals bomaanslagen en andere vormen van terreur, de wederopbouw van Afghanistan proberen te belemmeren.

De tweede operatielijn is de bestuurlijke en juridische wederopbouw. Het is al meer dan 23 jaar geleden dat er voor het laatst een gekozen regering in Afghanistan was. Ook is het al zo'n 23 jaar geleden dat overheidsinstanties, zoals provincie-, districts-, en gemeentelijke besturen, uitvoerende directies en diensten iets wezenlijks voor de bevolking hebben betekend. Daarom wordt momenteel hard ge-

Basiskamp van 1 (NL) PRT Pol-e Khomri in Afghanistan

(Foto collectie NIMH)

werkt aan training en coaching van bestuurders op alle niveaus door onze PRT's. Bovendien wordt er gewerkt aan de wederopbouw van de rechtsstaat met een adequaat juridisch systeem en een goed georganiseerd gezondheidswezen.

De derde operatielijn is de economische en infrastructurele wederopbouw.

De afgelopen jaren is Afghanistan op dit terrein behoorlijk in verval geraakt en er is door de oorlogen veel infrastructuur vernield. Ons huidige werk en onze plannen zijn er op gericht om samen met de Afghaanse overheid het land ook op dit terrein weer op te bouwen.

Aanvullend onderwijs voor vrouwen

Het gaat hierbij vooral om de Afghaanse burgers die recht hebben op menswaardige levensomstandigheden en een toekomstperspectief. In dit kader wordt er hard gewerkt aan: wegen, bruggen, vliegvelden, elektriciteitsvoorzieningen, bronnen voor drinkwater, irrigatiekanalen, politieposten, *districtcenters*, scholen, vaktechnische opleidingen, ziekenhuizen en klinieken, et cetera.

ISAF is een militaire organisatie. De samenwerking met IO's, NGO's en de lokale overheid is een voorbeeld voor de toekomst. Iedereen weet dat hij niet zonder de ander kan en ook 'hard-core' NGO's onderkennen hier de noodzaak van de militaire presentie. Hierdoor ontstaat een goed afgestemd samenwerkingsverband tussen militairen, diplomaten, ontwikkelingswerkers en nog een breed scala aan specialismen.

De organisatie van de staf

De organisatie van de staf van RC-S was opgebouwd uit circa 240 functies, waarvan 35 Nederlandse. De staf was vooral ingericht als tactisch hoofdkwartier op brigadeniveau. Al snel werd duidelijk dat zowel de omgeving waarin werd opgetreden als de operaties dermate complex waren dat het werk- en denkniveau van RC-S, door onder meer samenwerking met vele nationaliteiten, NGO's en IO's, ANA (*Afghan National Army*), ANP (*Afghan National Police*), gouverneurs en andere bestuurders uitgroeide naar het operationele niveau.

Het is echter niet nodig om RC-S als een complete divisiestaf in te richten,

grale benadering door de staf. De staf van generaal-majoor Van Loon zal zich op basis van deze bevindingen gedurende haar periode verder ontwikkelen.

In de staf wordt een grote verscheidenheid aan verbindingsmiddelen en ICT gebruikt: Amerikaanse, Canadese en allerlei nationale middelen. Gemiddeld heeft iedereen in zijn branch vier verschillende telefoons op zijn bureau staan en vier computersystemen.

Het is voor de systeembeheerders en de J6 een lastige opgave, maar voor de gebruikers levert dit geen onoverkomelijke problemen op, alhoewel het doorsturen van informatie er soms wel door bemoeilijkt wordt.

Operatie Medusa. De provincie Kandahar wordt beveiligd opdat vluchtelingen er kunnen terugkeren, september 2006

(Foto TFA OP ATHENA, L. Penney; collectie NIMH)

maar ten opzichte van de huidige (brigade)staf zijn er toch wat versterkingen nodig, zoals J5 (lange-termijnplannen), vuursteun, coördinatie van grond-luchtoptreden en J9 (CIMIC en wederopbouw). Hieraan gerelateerd is het noodzakelijk dat de planningshorizon ook verder weg komt te liggen (conform het operationele niveau).

Daarnaast vergt de complexiteit van de problemen en uitdagingen in het gebied van RC-S ook een meer inte-

Media en Informatie Operaties

Het beïnvloeden van doelgroepen is een essentieel onderdeel van de gevechtskracht van een commandant. In dit kader onderkennen we vanuit RC-S verschillende doelgroepen: de lokale Afghaanse bevolking, Taliban, internationale gemeenschap, troepenleverende land(en), regio van het land waar de troepen vandaan komen, et cetera. Het is essentieel dat er synchronisatie plaatsvindt tussen de commandant en de diverse instanties,

zodat er geen suboptimalisatie plaatsvindt naar bijvoorbeeld alleen het eigen nationale niveau.

Vooraf bezoeken de ambassadeurs, generaals en ministers zijn zeer belangrijk voor het draagvlak en het voortzettingsvermogen, hoeveel inbreuk ze ook maken op de beschikbare helikoptercapaciteit.

Dit uiterst belangrijke werkveld vergt een integrale aanpak, waarbij niet alleen wordt gekeken naar het nationale belang, maar ook naar de wereldopinie en naar de operationele strijd om het *Centre of Gravity*, 'het vertrouwen van de Afghaanse bevolking', die allen kritische succesfactoren zijn voor het slagen van de operatie.

Wederopbouw

Er wordt momenteel al heel veel geld uitgegeven aan (weder-)opbouw in RC-S. Helaas wordt een deel hiervan weer tenietgedaan door aanslagen en andere acties van de Taliban. Een aandachtspunt bij wederopbouwprojecten is dat men niet alleen luistert naar de wensen van de bestuurders op bijvoorbeeld provinciaal niveau, maar ook naar het 'gewone volk in de straat', waarvan de belangen nog niet altijd goed door het lokale bestuur behartigd worden.

Bovendien moeten wederopbouwprojecten ook passen binnen de integrale benadering van RC-S en het te bereiken effect met zogeheten kinetische en non-kinetische middelen. Dus een mooi project moet worden gedoneerd als een aanmoedigingspremie of als een beloning voor een bepaalde gemeenschap, afgestemd op het operationele optreden. Dit vergt ook de nodige afstemming met aandacht in de media en alles moet bovendien plaatsvinden namens de Afghaanse regering (de zogenaamde 'Afghan face on everything'). We zijn hier immers ook om het vertrouwen in de Afghaanse regering te bevorderen.

Illustratief voor de wederopbouw en de vooruitgang is het aantal projecten dat in 2006 reeds in RC-S is afgerond of nu in uitvoering is: de renovatie

Canadees pantservoertuig tijdens operatie Medusa, september 2006

(Foto Canadian Army; collectie NIMH)

van vijf moskeën, de bouw van achttien ziekenhuizen/klinieken, negentien irrigatie-/waterprojecten, negentertig wegen- en bruggenprojecten, achtendertig projecten in het kader van de bestuurlijke wederopbouw, ruim honderdtien werkgelegenheidsprojecten en vijfentwintig scholen.

Daarnaast is er een veelvoud hiervan aan projecten in de planning. Opvallende grote projecten zijn het opknappen en openstellen van civiele vliegvelden (Tarin Kowt, Lashkar-Gah, Qalat en Kandahar International Airport) alsmede het Kajaki-damproject waarmee de stroomverzorging in het zuiden wordt zeker gesteld.

Duidelijke tekenen van vooruitgang zijn ook de sterk toegenomen auto-dichtheid in RC-S sinds het optreden 2002, de drukte op straat in Kandahar-stad, het economisch verkeer en zelfs files op *Highway 1* (de grote autorondweg door Afghanistan).

Daarnaast wordt er veel aandacht aan het onderwijs besteed; in 2001 gingen er circa 750.000 jongens naar school en in 2006 al zes miljoen kinderen, waarvan eenderde meisjes. Dit zijn allemaal tekenen dat het de goede kant op gaat met Afghanistan.

PRT's

De samenstelling, het mandaat en de slagvaardigheid van de PRT's zijn erg verschillend. Sommige PRT's hebben wel veel deskundigheid, maar geen bevoegdheid om snel projecten te starten en geld uit te geven. Verder is de agenda van de PRT's sterk nationaal bepaald, hetgeen verklaarbaar en begrijpelijk is.

Desondanks probeert RC-S het werk van de PRT's zoveel mogelijk te synchroniseren en te voorkomen dat de bevolking zich in een bepaalde provincie achtergesteld voelt door het (minder slagvaardige) optreden van een PRT. Toch vergt ook de provinciale aanpak een betere afstemming in het voortraject, omdat RC-S maar beperkte mogelijkheden heeft om de output van de PRT's in het operatiegebied te beïnvloeden.

Internationale samenwerking

Afhankelijkheid van de Amerikanen

Vooraf bij operatie Medusa kwam aan het licht dat de Europese NAVO-landen toch wel een groot gebrek hebben aan *enablers* om de operatie uit te kunnen

voeren, hetgeen een herbezinning vergt. Voor een deel is dit te wijten aan de samenstelling van de CJSOR (*Combined Joint Statement of Operational Requirements*) voor ISAF. Onze conclusie tijdens operatie Medusa was in elk geval dat wij vooral voor de *enablers* te vaak moesten terugvalen op de middelen van de vs.

Het betrof hier dan vooral ISTAR *assets* zoals af luister- en peilapparatuur, grondsensoren en waarnemingsmiddelen (Predator). Daarnaast was er een tekort aan helikopters en luchttransport alsmede luchtsteun. Ook is er te weinig genie-constructiecapaciteit en is er een gebrek aan *Route-Clearing-Packages* (RCP).

Vanaf 1 augustus 2007 zal de NAVO de verzorging en onderhoud van *Kandahar Airfield* (KAF) van de Amerikanen moeten overnemen, en het ziet er niet naar uit dat er één land opstaat om die taak over te nemen. Naar onze inschatting zullen dan ook vele logistieke diensten nationaal verzorgd moeten gaan worden, hetgeen niet alleen minder efficiënt en effectief is, maar ook simpelweg veel extra middelen zal vergen.

'Caveats'

Over het algemeen kwamen de doctrine en tactiek van de diverse nationaliteiten sterk overeen en leidden derhalve in het algemeen niet tot problemen. Wel leidden de *caveats* (nationaal vastgelegde beperkingen voor de inzet van de diverse nationale contingenten) er binnen ISAF toe dat er feitelijk geen enkel land van elders RC-S in Afghanistan kon ondersteunen of deelnemen aan de diverse operaties. Nationale regeringen maken eigen inschattingen over gevaar.

Ook binnen RC-S werden de activiteiten erg op de 'eigen' provincie geconcentreerd en was het verlenen van broodnodige bijstand over de provinciegrenzen heen vaak lastig. Deels werd dit veroorzaakt doordat veel landen zelf met weinig troepen in een groot gebied werken, maar zeker ook door eigen nationale politiek. Hieruit

voortvloeiend was voortdurend overleg met de contingentscommandanten, de ambassadeurs en de 'hoofdsteden' noodzakelijk. Daarbij was een goede relatie met alle partijen onontbeerlijk. Dit vergde een goed netwerk, hetgeen nuttig en noodzakelijk was, maar ook erg tijdrovend.

Operationele speerpunten

Internationale steun aan de Taliban

In het gebied van verantwoordelijkheid van RC-S bevinden zich vooral opstandelingen uit de Taliban-gelederen. De Taliban zelf wordt gesteund door Al Qaida, HIG en buitenlanders (waaronder Pakistani). Naast de vrijheid van handelen die de Taliban-leiding (de zogenaamde 'Quetta-shura') in Pakistan geniet om leiding te geven aan deze organisatie en ter plaatse haar leden te werven en te trainen, vinden er ook leveranties van wapens, munitie en andere middelen plaats. Naast deze steun – waarvoor bewijzen zijn – krijgt de Taliban ook (financiële) steun uit andere landen.

Hoewel RC-S nog in afwachting is van een speciale taskforce om de grens beter dicht te houden, komt de beveiliging van de grenzen vooral toe aan de Afghanen zelf.

In het gebied van verantwoordelijkheid van RC-S beveiligen vanaf Afghaanse zijde twee ABP (*Afghan Border Police*) brigades de grenzen. Om de infiltratie van Taliban te ontregelen worden door RC-S de contacten met het Pakistaanse 12^e (grensbeveiligings-)korps verder aangegaald. Deze militaire eenheid bestaat uit ongeveer 80.000 man en de eerste contacten ermee op RC-niveau zijn als goed te kenschetsen.

Een merkwaardig aspect van de grensbewaking met Pakistan is dat de Pakistaanse grensbewakingseenheden alleen de verharde wegen en 20 meter links en rechts ervan mogen controleren. Dit betekent dat bij elke grenspost er op 21 meter links en rechts van de verharde weg een onverhard pad ligt, waar iedereen die niet wil worden gecontroleerd de grens over gaat.

Gezien de ruigte en de lengte van het grensgebied is het onmogelijk om de grens echt dicht te houden. Maar een steviger controleregime bij de grote, verharde overgangen zou al veel illegale overschrijdingen van mensen en materieel beperken.

Duitse militairen in gesprek met de lokale bevolking (Foto collectie NIMH)

Dit geldt overigens ook voor de grens met Iran in de provincie Nimroz, waarvoor RC-S geen troepen beschikbaar heeft. Deze grens krijgt van RC-S minder aandacht omdat de gevolgen van het 'illegale' grensverkeer voor ons niet direct zichtbaar zijn.

Vertrouwen in de Afghaanse regering

Een positieve invloed van de regering op de leefomstandigheden van de bevolking is bij die bevolking zoals gezegd onbekend. Bovendien is het voor de regering en de provincie- en districtbestuurders een nieuw fenomeen om iets voor de bevolking te betekenen. Elke vorm van een overheidsapparaat (bureaucratie) moet van de grond af worden opgebouwd.

Bovendien werkt de eerder beschreven cultuur – waar Nederlanders nogal wat corruptie in onderkennen – niet mee aan het opbouwen van vertrouwen. Het speerpunt dat RC-S hierbij onderkent, is dat alles wat we doen met een 'Afghan face' moet worden gedaan, dus namens de Afghaanse (eventueel lokale) overheid.

Op deze wijze proberen wij de connectie tussen de regering uit Kabul en de bevolking weer tot stand te bren-

gen. Dit begint met het simpelweg laten doorknippen van het lint bij de oplevering van een groot project. Het belang van dit vertrouwen van de bevolking is evident en wordt derhalve vertaald in het *Centre of Gravity* van ISAF, de Afghaanse regering en de Taliban. Dat *Centre of Gravity* is namelijk voor allemaal hetzelfde: 'het vertrouwen van de bevolking'.

Positie en rol van de Mullah's

In de overwegend ongeletterde en sterk religieuze Afghaanse samenleving is de invloed van de Mullah's heel groot. De meeste Mullah's komen voort uit de armste milieus, waar de jongens bij gebrek aan een goed toekomstperspectief naar de (gratis Taliban-) madrasses (Koranscholen) in Pakistan worden gestuurd en daar worden getraind in religieuze en militaire aspecten.

Na de training keren deze Taliban (-studenten) terug naar Afghanistan als strijder of als Mullah. Er zijn ook in Afghanistan wel madrasses, maar de private madrasses zijn duur en de overheidsmadrasses hebben een slechte naam. Daarbij komt nog dat momenteel slechts circa tien procent van de Mullah's door de overheid

wordt betaald (10 \$ per maand) en dat de overigen doorgaans steun ontvangen van de Taliban, en dus ook pro-Taliban preken.

De kern van ons overleg met de staf van ISAF en het ministerie van Religieuze Zaken bestaat ten eerste uit een betere en gratis Mullah-opleiding, met een gecontroleerd curriculum in Afghanistan, en ten tweede uit een fatsoenlijke betaling van alle Mullah's. Daarnaast zal binnen RC-S al zoveel mogelijk worden getracht het vertrouwen van de Mullah's te winnen door contacten te leggen en hulp te bieden, bijvoorbeeld voor brandstof voor de moskee gedurende de winter of het opknappen van de moskee. Voor een effectieve aanpak is ook reeds aan Nederland gevraagd om een moslim Geestelijk Verzorger in te zetten.

Bestrijding van de papaverteelt

Het is evident dat de papaverteelt ('poppy') in Afghanistan zo snel mogelijk moet worden beëindigd, omdat dit bijdraagt aan de financiering van de activiteiten van alle tegenstanders van de gekozen regering. Hiervoor is een team van externe internationale organisaties in samenwerking met de Afghaanse regering verantwoordelijk. Zij hebben onder meer een speciaal *counter narcotics* ministerie opgezet alsmede een *eradication force*.

Deze *eradication force* heeft het afgelopen voorjaar nogal rigouzeus en zonder enige afstemming met RC-S een aanzienlijk deel van de 'poppy-oogst' vernietigd. Deze *eradication force* moest worden gesteund door de ANA en werd door de 'gewone' Afghanen dus als onderdeel van de coalitietroepen en ISAF gezien.

Hierdoor heeft de Taliban, die zelf ook belangen heeft in de productie van opium, er veel sympathisanten bijgekregen, namelijk de boeren die hun oogst verloren zagen gaan en de rijke drugsmafia. Voor het komende voorjaar probeert RC-S nu in overleg de aanpak te synchroniseren, zodat eerst de drugsmafia – die een aan-

Amerikaanse militairen doneren winterjassen, truien, dekens, voedsel en schoenen aan de bevolking van Zanto Kalay, Afghanistan 2006

(Foto u.s. Army, A. Reynolds; collectie NIMH)

zienlijk deel van de boeren in zijn macht heeft – wordt aangepakt. Tegelijkertijd moet de kwaliteit van de bruikbare landbouwgrond worden verhoogd en de omvang van de gebieden worden uitgebreid en moet er aan de boeren alternatieve gewassen (zoals saffraan) worden aangeboden.

Op deze wijze kan stapsgewijs worden overgegaan van papaverteelt op alternatieve gewassen. Dit zal wel enkele jaren vergen. Hier is sprake van een lastig dilemma. Uiteraard dient de productie van opium te worden aangepakt. Tegelijkertijd moet er wel sprake zijn van een alternatief voor de boeren.

Grond-luchtoptreden

Ondanks dat de uiteindelijke resultaten bevredigend waren, blijkt dat er tijdens de start van een missie bij de meeste nationaliteiten onwennigheid is in de grond-luchtsamenwerking. De meeste piloten hadden tijdens oefeningen alleen met een TACP (*Tactical Air Control Party*), maar zelden met echte grondtroepen geoefend, en de meeste grondtroepen hadden zelden met echte luchtsteun gewerkt.

Alleen de ingedeelde TACP's hadden ervaring opgedaan tijdens hun separate trainingen. Meer 'live' en 'full-blown' oefeningen zijn dus essentieel. Daarnaast is het van belang dat er een werkend grond-luchtidentificatiesysteem (IFF) wordt gebruikt. Naar verluidt, wordt er al jaren aan zo'n (NAVO-)project gewerkt, maar helaas nog zonder afdoende resultaat.

Overigens kan RC-S beschikken over een ruim scala aan verschillende vliegtuigtipes.

'3-Block war'

Tijdens deze ISAF-missie worden er parallel gevechtsoperaties, humanitaire hulpacties en wederopbouwactiviteiten uitgevoerd. Meestal zijn deze deeloperaties geografisch gescheiden, maar soms maken ze deel uit van een integraal operatieplan, zoals bij operatie Medusa.

Terwijl het bataljon vooraan nog Taliban aan het uitschakelen was, werd

een kilometer naar achteren al aan wederopbouw gedaan door middel van *cash-for-work* ten behoeve van wegherstel en een irrigatiekanaal.

Cash for Work-project

'Intell driven' operaties

Tijdens deze ISAF-missie, die gericht is op *counter-insurgency* en wederopbouw, zijn tijdige en juiste inlichtingen essentieel. Het is bijvoorbeeld zinloos gebleken om op basis van vage vermoedens een grote *sweep* uit te voeren door een vallei, omdat de dan aanwezige tegenstanders gewoon worden gewaarschuwd via hun alarmeringssysteem.

Daarbij heeft de tegenstander twee keuzes: vechten (doorgaans als de ISAF-eenheid klein is) of vertrekken (bij een ISAF-overmacht), waarbij ze dan hun wapens 'onder het bed' verstoppen en onbelemmerd wegwandelen. Het verkrijgen van inlichtingen uit de bevolking door middel van het vergroten van de HUMINT-capaciteit moet verder worden ontwikkeld.

Operatie Medusa

Historie

Zoals in de inleiding is gezegd, heeft afgelopen september de grootste NAVO-aanval tot nu toe plaatsgevonden. Het speelde zich zo'n 20 kilometer ten zuidwesten van de stad Kandahar af. Deze stad, met een omvang van circa 700.000 inwoners, is reeds decennialang de tweede belangrijkste stad van Afghanistan.

Het bedreigen en/of innemen van Kandahar gebeurde steeds vanuit de nabijgelegen Panjwayi- en Pashmul-

vallei. De Russen hebben zich in dit gebied tijdens hun laatste slag in 1989 met een divisie 'stukgelopen' en de Mujaheddin hebben daarna vanuit Panjwayi en Pashmul de stad Kandahar veroverd. De Taliban zijn in 1996 vervolgens het offensief ter overname van de macht op de Mujaheddin gestart door vanuit dit gebied als eerste de stad Kandahar te veroveren en daarna de rest van Afghanistan.

Vanaf eind 2001 heeft de vs Afghanistan min of meer (op grote lijnen) onder controle gehad, maar het Taliban-heartland Panjwayi en Pashmul (waar de leider van de Taliban, Mullah Omar is opgegroeid) is nooit echt 'gezuiverd'. Inmiddels heeft de Taliban zich in dit gebied zodanig versterkt, dat zij opnieuw in staat waren de stad Kandahar serieus te bedreigen.

Het afgelopen halfjaar heeft de Canadese Taskforce Orion een aantal malen geprobeerd een zuiveringsactie uit te voeren in het gebied Panjwayi/Pashmul, met vele doden en gewonden aan coalitiezijde als resultaat. Normaliter gaan de Taliban ervandoor als er een sterke tegenstander op hen afkomt; het lijkt of zij het boek van Sun Tsu hebben gelezen, waarin het volgende citaat een kern vormt:

The side that knows when to fight and when not to fight will take the victory.

Maar nu bleven zij aanwezig en onze conclusie was dat hier echt 'iets' te verdedigen viel.

De afgelopen maanden werd bovendien de invloedsector door de Taliban uitgebreid naar (bijna) alle andere districten om de stad heen (Daman, Arghandab, Zhelay en Shan Wali Kot), waardoor de stad echt werd bedreigd. De dreiging tegen Kandahar en de hardnekkigheid van de Taliban was voor RC-S voldoende reden om een grotere brigadeoperatie te plannen.

Planning

Nadat de planning voor de operatie Medusa was begonnen, ontstond er

een bepaalde dynamiek, waardoor de operatie van een 'gewone' RC-S brigadeoperatie werd opgeschaald naar de *main effort* van commandant-ISAF. Toen het belang ook echt doordrong tot president Karzai en zijn regering, en (toevallig) de secretaris-generaal van de NAVO en de NAC met alle NAVO-ambassadeurs en SACEUR op bezoek kwamen, werd de stad Kandahar door al deze autoriteiten tot 'Centre of Gravity' verklaard.

Derhalve kreeg de operatie plotseling veel meer aandacht en diende de Taliban snel en hard te worden aangepakt, omdat onderkend werd dat de toekomst en de geloofwaardigheid van geheel Afghanistan alsmede van ISAF en de NAVO afhankelijk was van het onder controle houden van Kandahar.

Omdat het in beginsel nooit de bedoeling was dat Medusa zou uitgroeien tot een zo grote operatie bevond de Canadese commandant van RC-S zich elders. Daardoor mocht de Nederlandse DCOM (*Deputy Commander*) van 19 augustus tot 1 september leiding geven aan de planning en voorbereiding van de operatie, waarna hij de operatie mocht starten op 2 september 05.00 uur.

In de loop van die dag kwam de commandant van RC-S, brigadier Fraser, met spoed terug uit Canada en nam de leiding weer over.

Operatieplan Medusa

De eerste fase van het plan bestond uit *shaping the battlefield*. Er werden onder meer shura's (vergaderingen) gehouden om de bevolking op onze hand te krijgen. Een aanzienlijk deel van de Afghaanse bevolking heeft namelijk de afgelopen decennia geleerd om de sterkste partij te steunen of te dienen.

De afgelopen maanden bewoog deze bevolking zich steeds meer in de richting van de Taliban, omdat zij weinig steun ondervond van de gekozen bestuurders en derhalve het vertrouwen in het provinciebestuur en de regering in Kabul begon te verliezen. Gezamenlijk is door RC-S en het PRT van

De lokale bevolking probeert een glimp op te vangen van Abdul Hakim Monib, de gouverneur van Uruzgan, die op weg is naar een vergadering in het Khas-district

(Foto U.S. Army, C.S. Claxton; collectie NIMH)

Kandahar een aantal shura's georganiseerd met de gouverneur van Kandahar, de *districtleaders* van de eerdergenoemde districten en de lokale *elders* (stam- en dorpsoudsten).

In deze shura's zijn afspraken gemaakt over het vertrek van de burgerbevolking, om slachtoffers te voorkomen en ervoor te zorgen dat de bevolking niet door de Taliban werd gebruikt als levend schild. Bovendien zijn er afspraken gemaakt over de hulp bij de wederopbouw na de operatie.

Daarnaast werden uiteraard de normale taken in het kader van *shaping the battlefield* uitgevoerd. De kern van het operatieplan was de Taliban in het gebied Panjwayi en Pashmul te concentreren door het uitvoeren van een schijnaanval met het Canadese bataljon, en vervolgens het gebied af te sluiten. De volgende fase in ons plan was om onze sterkte uit te buiten door de Taliban in het gebied uit te schakelen door het gebied stukje bij beetje te 'zuiveren' met behulp van high-tech middelen.

Voor het verzamelen van inlichtingen over *command and control*, locaties en bewegingen maakten wij gebruik van middelen als Sperwer, Predator en allerlei soorten interceptieapparatuur. Voor het daadwerkelijk uitschakelen werd gecombineerd opgetreden met grondtroepen en high-tech middelen zoals AH-64s (Apaches), diver-

se typen vliegtuigen, artillerie en HIMARS (*High Mobility Artillery Rocket System*: lange-afstand precisieraketten). Voor de duur van de uitvoering van ons plan gingen we uit van een week tot maximaal drie weken.

Ondanks ons technologische overwicht was de weerstand van de Taliban initieel onverwacht hoog. Dit werd grotendeels veroorzaakt door de complexiteit van het terrein, dat nog veel erger is dan de fameuze Franse 'bocage'. Overal zijn heggetjes, aarden wallen, resterende loopgraven uit de tijd van de Russische bezetting, overwoekerde looppaden, tunnels en bunkers, en drooggevalen irrigatiekanalen.

Ook vormden de druiventrossen en hun bladerdak een uitstekende zichtdekking. Hierdoor had de tegenstander toch nog een hoge mate van bewegingsvrijheid. Door ons geduld te blijven bewaren en voortdurend onze sterkte uit te buiten door het gebied stukje bij beetje te 'zuiveren' met de essentiële steun van de high-tech middelen, konden wij op 17 september samen met de gouverneur van de provincie Kandahar in een persconferentie het succes van de operatie bekendmaken.

Nederlanders in operatie Medusa

Eén Nederlandse compagnie is ingezet om een Canadese basis (FOB Martello) over te nemen. Hierdoor kwam

de gehele Canadese Taskforce vrij om te kunnen worden ingezet voor de operatie zelf. Bovendien is een Nederlandse compagnie (bestaande uit twee pelotons) ingezet (tot 12 september) als RC-S reserve en hebben zes AH-64's (Apaches), diverse F-16's en twee Pantserhouwitsers aan het gevecht deelgenomen.

De Nederlandse reserve is later ingezet ter afsluiting van de westflank, omdat wij bij de start van de operatie de Taliban de gelegenheid wilden geven zich te versterken en te concentreren, maar later deze flank wilden afsluiten om vluchtwegen en herbevooradingsroutes af te snijden.

Vooraf de niet aflatende steun van de Apaches (*they flew their wings off*) heeft tot grote erkentelijkheid geleid van de bondgenoten. Ook de kwaliteit, professionaliteit en inzetbereidheid van het personeel hebben sterk bijgedragen aan het verkrijgen van een goede reputatie als een sterke, professionele en betrouwbare bondgenoot.

Hoewel er door het grote gevaar geen journalisten in het gebied aanwezig waren, was het opmerkelijk hoe snel berichten uit de operatie in de Nederlandse kranten stonden: soms al binnen een halve dag. Helaas beperkte de berichtgeving zich wel vooral tot het melden van slachtoffers, maar dit was toch een teken van openheid van de militaire commandanten en de civiele autoriteiten naar de media.

Resultaat van operatie Medusa

De Taliban is in het gebied Panjwayi en Pashmul geneutraliseerd en daardoor zijn de stad Kandahar en de Highway 1 veiliggesteld. Er zijn ten minste 1000 Taliban uitgeschakeld (gedood, verwond of gevangengenomen), de rest van de Taliban is gevlucht. Daarna is het gehele gebied 'gezuiverd' van resterende Taliban, IED's (*Improvised Explosive Devices*) en UXO's (*Unexploded Ordnance*).

Ons doel was nog voor de Ramadan fase 4 'Stabilisatie' van de operatie te laten starten. Dit doel is gehaald; wij

hebben dit deel van de operatie samen georganiseerd met het provinciale DMC (*Disaster Management Committee*), waar wij en ook alle in de provincie Kandahar opererende internationale hulporganisaties, inclusief de diverse VN-agencies, deel van uitmaken.

Dit deel van de operatie omvat de georganiseerde terugkeer van de tijdelijk geëvacueerde bevolking (circa 50.000 mensen) en permanente aanwezigheid van politie, *Afghan National Army* en ISAF. Na terugkeer van (een deel van) de bevolking is onmiddellijk gestart met de wederopbouw. Kortom: wij zijn bezig met de terugkeer van de bevolking, de veiligheid, noodhulp en wederopbouwprojecten.

Hulp aan de bevolking

Zoals gezegd, heeft een aanzienlijk deel van de Afghaanse bevolking de

afgelopen decennia geleerd om de sterkste partij te steunen of te dienen. De afgelopen maanden schoof deze bevolking steeds meer op in de richting van de Taliban, omdat zij weinig steun ondervond van de gekozen bestuurders en derhalve het vertrouwen in het provinciebestuur en de regering in Kabul begon te verliezen.

Gezamenlijk is door RC-S en het PRT van Kandahar, met de gouverneur van Kandahar, de *districtleaders* van de eerdergenoemde districten en de lokale *elders*, de bevolking overtuigd van de noodzaak om de Taliban in Panjwayi en Pashmul uit te schakelen. Het overgrote deel steunde onze operatie en heeft gehoor gegeven aan onze oproep om Panjwayi en Pashmul te verlaten. De bewoners van het operatiegebied zijn tijdelijk bij familie en vrienden in andere plaatsen ondergebracht.

Het Panjwayi-gebied wordt gezuiverd van 'Improved Explosive Devices' (IED's) in het kader van operatie Medusa. Kandahar, 2006

(Foto TFA OP ATHENA, L. Penney; collectie NIMH)

way 1 via Pashmul naar Panjwayi – verhard en wordt er een brug over de Arghandab gebouwd.

Door RC-S is vanaf de start van de operatie steeds voedselsteun aan de geëvacueerden verleend en daarna door WFP ook aan de inmiddels teruggekeerden. De noodhulp is grotendeels uitgeleverd: 1500 tenten, een maand voedsel voor 30.000 mensen, 1500 noodpakketten met kleding en een kooktoestel, en 100 kubieke meter drinkwater.

Er waren veel projecten in voorbereiding om de bevolking direct na afloop van het zuiveren van het gebied te helpen, zoals het bouwen van koelhuizen voor de opslag van de druivenoogst, het graven of herstellen van irrigatiekanalen, het slaan van waterputten, het aanbrengen van waterpompen en het leveren van tractoren (12 zijn er al uitgeleverd en 48 staan er nog gereed op *Kandahar Airfield*).

Er zijn uit het VS ERP (*Commanders Emergency Response Program*) aanzienlijke bedragen ter beschikking gesteld om de eerste noodhulp te verlenen en de (weder)opbouw te starten. Lokale *elders* mogen verder aangeven waar behoefte aan is, teneinde hun positie te verstevigen.

Projecten die momenteel worden uitgevoerd, zijn: wegherstel, reparatie van huizen, het graven van tientallen nieuwe irrigatiekanalen en de renovatie van een school. Veel van deze projecten worden door de lokale bevolking zelf onder leiding van een lokale aannemer uitgevoerd; wij zorgen voor de materialen en betalen hen uurloon. Dit wordt *Cash For Work* projecten genoemd en er lopen inmiddels 31 van dit soort projecten.

Wederopbouw op de lange termijn
CIMIC-assessmentteams hebben in kaart gebracht aan wat voor soort projecten er behoefte is voor de langere termijn. Op deze wijze willen wij de Afghaanse overheid steunen en uit haar naam de bevolking in dit gebied helpen en weer vertrouwen geven in haar eigen regering. Naast de noodzakelijke projecten op de korte termijn, wordt er met prioriteit gewerkt aan een integraal (Afghaans) ontwikkelplan voor de langere termijn. Hierbij wordt meteen een 'doorstart' gemaakt met Kandahar, waarvan het operatiegebied van operatie Medusa ook deel uitmaakt.

Uruzgan vanuit het RC-S perspectief

Wij kregen regelmatig de vraag hoe wij tegen de zware taak van de Nederlanders in Uruzgan aankeken. Wat wij vanuit ons hoofdkwartier en bij bezoeken in Uruzgan hebben gezien, is dat de Nederlanders goed zijn voorbereid op hun taken. Ze zijn goed getraind en erg gemotiveerd en zij hebben een goede uitrusting. Bovendien hebben de Nederlanders een ruime ervaring opgedaan met de missies in Bosnië, Kosovo, Irak en (eerder in) Afghanistan.

Vanuit ons hoofdkwartier werd wel kritisch gekeken naar de komst van de Nederlanders. Maar de typische Nederlandse aanpak wekte na de eerste weken meteen al vertrouwen, doordat ze een goed plan hadden gemaakt, snel goede contacten opbouwden met de leiders en de 'gewone bevolking' in en om Tarin Kowt en Deh Rawod in Uruzgan.

Bovendien waren de Nederlanders samen met de Australiërs en de lokale bevolking voortvarend begonnen met wederopbouwprojecten voor die zaken waar de bevolking echt behoefte aan had.

Denk hierbij aan de renovatie van het ziekenhuis en een moskee, het bouwen van een brug, het uitvoeren van wegherstel, de renovatie van een poli-

Het terugbrengen van de bevolking en het verlenen van noodhulp is de taak van het provinciale DMC (*Disaster Management Committee*). De planning en de uitvoering liepen goed; RC-S maakte haar eigen 'back-up' planning om onze vertegenwoordigers in het DMC aan te sturen en te steunen. De hulp werd verleend door alle spelers gezamenlijk, maar met een 'Afghan face', omdat het belangrijk is dat de bevolking weer vertrouwen in haar eigen bestuurders krijgt.

Bepaalde zaken werden geleverd door RC-S, andere door de VS, organisaties als UNICEF, WFP (*World Food Program*), CIDA (*Canadian International Development Agency*), USAID (*US Agency for International Development*), et cetera. Inmiddels zijn de (hoofd)wegen (alles is onverhard in de regio) hersteld. Bovendien is de belangrijkste hoofdweg – van *High-*

Mazar e Sharif, Afghanistan. Een potje voetbal met de Afghaanse jeugd voor het Engelse PRT-gebouw

(Foto AVDD, R. Mol; collectie NIMH)

tiebureau, het uitvoeren van irrigatiewerken, verlichting met behulp van zonnecellen en het verstrekken van studiematerialen aan scholen.

Wat overigens ook heel goed op de lokale bevolking overkwam, was het uitvoeren van voetpatrouilles, waardoor er snel goede contacten met de bevolking ontstonden en 'hearts en minds' werden gewonnen.

Tot slot

De Nederlandse bijdrage aan de wederopbouw van Afghanistan is groter dan alleen die in Uruzgan. De kern van de staf van de 43^e Gemechaniseerde Brigade (versterkt met circa 100 buitenlandse collegae) zal dit wederom aantonen, maar nu waarschijnlijk met meer aandacht in de media. Samen met duizenden andere militairen, diplomaten en hulpverleners wordt er hard gewerkt. Dit werk verloopt parallel langs de drie eerdergenoemde operatielijnen: veiligheid, bestuurlijke en juridische wederopbouw, en infrastructurele en economische wederopbouw.

Wij hopen met dit artikel te hebben bereikt dat u als lezer een beeld heeft gekregen van de complexiteit en diversiteit van moderne operaties. Alleen door een integrale benadering van de missie kunnen tegelijkertijd enerzijds opstandelingen die de wederopbouw proberen te verhinderen worden uitgeschakeld, en anderzijds voortvarend wederopbouwprojecten worden uitgevoerd.

Er zijn in 2006 al 254 projecten uitgevoerd (volgens de stand van zaken op 20 december) en een veelvoud hiervan is in voorbereiding. Opvallende projecten zijn het renoveren en het vergroten van de capaciteit van de Kajaki-dam hydro-elektriteitscentrale die bijna het gehele zuiden van elektriciteit zal voorzien, en een viertal vliegvelden.

Onmiskenbare tekenen van vooruitgang zijn zoals gezegd de sterk toegenomen autodichtheid in RC-S, de drukte op straat in Kandahar-stad en zelfs de files op *Highway 1*. Daarnaast wordt er veel aandacht aan het onderwijs besteed; in 2001 gingen er slechts 750.000 jongens naar school en in 2006 al maar liefst zes miljoen kinderen.

Zes miljoen kinderen gaan inmiddels weer naar school

Bij deze missie moet gedacht worden in verschillende tijdlijnen: in weken als het gaat om operaties in het kader van de veiligheid, in maanden als het gaat om noodhulpprojecten, in jaren als het gaat om grote wederopbouwprojecten, en in decennia (generaties) als het gaat om onderwijs en vakopleidingen.

We moeten dus geduld hebben, maar met zes miljoen kinderen op school heeft Afghanistan zeker een toekomst! Wij hopen daar met onze Nederlandse rotatie in het hoofdkwartier van RC-south een bijdrage aan te hebben geleverd.